

መጋቢት 29 ቀን 2009 ዓ.ም

ዳኞች-----ዓሊ መሐመድ

ተክሊት ይመሰል

ተፈሪ ገብሩ

አይሸሹም መለሰ

ፀሐይ መንክር

አመልካች-----አቶ ለሜሳ ደገፋ ቀረቡ

ተጠሪ-----የአዳማ ከተማ ማዘጋጃ ቤት ነ/ፈጅ ቅድስት ቤክሲሳ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ለአቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ የእግድ ትዕዛዝን የሚመለከት ሲሆን የተጀመረውም በኦሮሚያ ክልል ወረዳ ፍርድ ቤት ነው። አመልካች በስር ፍርድ ቤት ከሚሰጡ ሲሆኑ እነ ቡኔ በዳኔ / 4 ሰዎች/ ተከላሾች ነበሩ።

ለእግዱ መሰጠት ምክንያት የሆነው የቤት ክርክር ሲሆን የስር ወረዳ ፍርድ ቤት በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 154 መሠረት በቃለ መሐላ ተደግፎ በአሁን አመልካች ያቀረቡትን አቤቱታ በአዳማ ከተማ ቀበሌ 05 የቤት ቁጥር 369 የሆነውን ቤት እንዲታገድ በመጠየቁ ምክንያት በመ/ቁ/ 90352 ሰኔ 29 ቀን 2007 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ቤቱ እና በቤቱ ውስጥ ያለው ንብረት ጭምር ሌላ ትዕዛዝ እስኪሰጥ ድረስ ለ3ኛ ወገን ተላልፎ እንዳይሰጥ ሲል የእግድ ትዕዛዝ ፍ/ቤቱ ሰጥቷል።

ይህን የእግድ ትዕዛዝ በመቃወም የአሁን ተጠሪ ይግባኝ ብሎ ለክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቤቱታ ያቀረበ ሲሆን ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትም በመ/ቁ/ 21371 ሐምሌ 02 ቀን 2007 ዓ.ም በዋለው ችሎት የስር ፍርድ ቤትን እግድ ትዕዛዝ እንዳይፈፀም ሲል እግድ ሰጥቷል።

አመልካች የስር ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠውን ትዕዛዝ በመቃወም ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ በማለታቸው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ጉዳዩን አስቀርቦ መርምሮ በስር ፍርድ ቤት ክርክር የተነሳው በአመልካች እና ሌሎች 4 ሰዎች መሐከል ሲሆን ተጠሪ የሆነው / አስተዳደሩ/ ግን በክርክር ተካፋይ ያልሆነ፤ ወይም በሕግ መሠረት ወደ ክርክሩ የገባ ሳይሆን ተከሶ መልስ ሳይሰጥ እግድ እንዲነሳ አቤቱታ የማቅረብ መብት ሳይኖረው፤ እንዲሁም የተሰጠው እግድ ጊዜያዊ ሆኖ እያለ የወረዳው ፍርድ ቤት የእግድ ትዕዛዝ ስህተት የሌለበት ሆኖ እያለ በመሻር እንዳይፈጸም ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠው ትዕዛዝ መሻር ያለበት ነው በማለት የወረዳው ፍርድ ቤትን ትዕዛዝ በማፅናት በመ/ቁ/ 226292 ሐምሌ 23 ቀን 2007 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ውሳኔ ሰጥቷል።

የአሁን ተጠሪም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው በማለት በሰበር ታይቶ እንዲታረምለት አቤቱታ በማቅረብ መነሻነት የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ/ 231128 ታህሳስ 18 ቀን 2008 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ጉዳዩን መርምሮ ክርክር ያስነሳው የመንግሥት ቤት በአዳማ ከተማ መስተዳድር የሚተዳደር መሆኑን ፣ በከተማ ውስጥ የሚገኙ የመንግሥት ቤቶችን የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር እና የማከራየት የከተማ መስተዳድሩ መሆኑ ይታወቃል። ይህ የከተማ መስተዳድር በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 158 መሠረት አቤቱታ የማቅረብ መብት አለው። ስለዚህ የስር ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ጉዳዩን በዚህ ሁኔታ ሳያየው የአዳማ ከተማ መስተዳድር ክርክሩ ውስጥ ሳይኖር የእግድ ይነሳልኝ አቤቱታ ማቅረብ አይችልም ብሎ መወሰኑ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለው ሆኖ በመገኘቱ በሙሉ ድምጽ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት እና የወረዳ ፍርድ ቤቱ የሰጡትን ውሳኔ በመሻር የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በማጽናት ወስኗል።

አመልካች የሰበር ሰሚው ፍርድ ቤት የተሰጠውን ፍርድ በመቃወም በ15/6/2008 ዓ.ም.የተፃፈ የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ሲሰጥ የሕግ ስህተት ፈጽሟል የሚሉበትን ነጥቦች በመዘርዘር በሰበር ታይቶ እንዲታረምላቸው አቤቱታ አቅርቦዋል።

በአቤቱታው ከዘረዘሩት በአጭሩ:- በስር ፍርድ ቤት እግድ እንዲሰጥልኝ ጠይቄ ፍ/ቤቱ እግዱን የሰጠልኝ ሲሆን፣ የአሁን ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ተከሳሽ ያልነበረ፤ ወይም በሕግ አግባብ ወደ ክርክሩ ጣልቃ ሳይገባ፤ ወይም ለወረዳው ፍርድ ቤት እግዱ እንዲነሳ አቤቱታ ሳያቀርብ የእግድ ትዕዛዙን በከፍተኛ ፍርድ ቤት አሸሯል።

እግዱን ያነሳው ፍርድ ቤት የፍትሕ ስርአቱን ጥያቄ ውስጥ በሚጥል መልኩ አቤቱታ ሲቀርብለት መጥሪያ ሳይልክልኝ በጉዳዩ ላይ ምንም አይነት መልስ ሳልሰጥ ሕገመንግስታዊ

መብቱን ተጠቅሜ ክርክር ሳላደርግበት የአዳማ ወረዳ ፍርድ ቤት የሰጠውን ትዕዛዝ የሻረበት ትዕዛዝ እንዲደርሰኝ አድርጓል። የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ጊዜያዊ እግዱ እንዲቆይ ማድረግ የማስተዳደር እና የመቆጣጠር መብቱን በምንም መልኩ የሚነፍግ አይደለም። በመሆኑም የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው ውሳኔ እና የአዳማ ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ስለተፈፀመበት ይታረምልኝ በማለት ሰፊ አቤቱታ አቅርቦዋል።

አቤቱታው የቀረበለት የሰበር አጣሪም ጉዳዩን መርምሮ ተጠሪ በስር ተከራካሪ ባልነበረበት በሥር ፍ/ቤት በተሰጠ የእግድ ትዕዛዝ ላይ ያቀረበው ይግባኝ ተቀባይነት አግኝቶ እግድ የተነሳበትን አግባብ የሕግ መሠረት ያለው መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል መዝገቡ ለሰበር ችሎት ይቅረብ በማለቱ ሊቀርብ ችሏል።

አጣሪው ከያዘው ጭብጥ አኳያ ተጠሪ መልስ እንዲሰጥ መጥሪያ ተልኮለት በ19/1/09 የተፃፈ መልስ አቅርቧል። ከመልሱም በአጭሩ እንደተመለከትነው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰጠው ውሳኔ የተፈፀመ ስህተት የለም፤ ምክንያቱም አንድ አቤቱታ አቅራቢ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ/ 154 የተሰጠውን እግድ እንዲነሳለት በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 158 መሠረት እግዱን ለሰጠው ፍርድ ቤት አቤቱታ ማቅረብ የሚችለው ከላሽ ወይም ተከላሽ ነው የሚል የሕግ ድንጋጌ የለም። የአሁን ተጠሪ በክርክሩ ተካፋይ ሳይሆን የተሰጠውን እግድ እንዲነሳለት የመጠየቅ የሕግ አግባብ የለውም የሚለው ጥያቄ በሕግ ድንጋጌው ስር የሚወድቅ አይደለም። በመሆኑም ሰበር ሰሚ ችሎቱ የሚነቀፍ ውሳኔ ስላልሰጠ ይዕናልን። አመልካች ቤቱን ያገኘሁት ከተለያዩ አካላት ድጋፍ ደብዳቤ ተጽፎልኝ ነው ይበል እንጂ ማስረጃ ግን የለውም፤ ተጠሪ ባልተከሰሰበት እና በማያውቀው ጉዳይ ንብረቱ በግለሰቦች መካከል በተፈጠረ ግጭት መታገዱ አግባብ አይደለም በማለት በመልሱ ከገለፀው ውስጥ ለጉዳዩ አግባብ ነው ያልነውን መዘግበናል።

አመልካችም ለቀረበው መልስ የመልስ መልሳቸውን አቤቱታቸውን በሚያጠናክር መልኩ አቅርበው ተያይዟል።

እኛም የቀረበውን ጉዳይ በአጣሪው ከተያዘው ጭብጥ አንፃር ከስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ከአመልካች አቤቱታ እና መልስ ፣ የመልስ መልስ እና አግባብነት ካለቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መርምረናል።

ከላይ እንደተመለከትነው ጉዳዩ በስር ፍርድ ቤት እግድ ከመሰጠት ጋር ተያይዞ የተነሳ ክርክር ሲሆን፣ የስር ፍርድ ቤት ክርክር ያስነሳውን ቤት እግድ የሰጠው በስር ከላሽ በአሁን አመልካች ጠያቂነት ነው። በዚህ ጉዳይ ተከላሽ የነበረው ሌላ ሰው እንደነበረ እና ተጠሪ ግን በክርክሩ

ተካፋይ እንዳልሆነ ተጠሪም ያመነው እና በስር ፍርድ ቤቶችም ሲገለፅ የመጣ ነገር በመሆኑ አያከራክርም። የፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 40፣ 41፣ 42፣ 358፣ 418 በተደነገገው ሥርዓት ተጠሪ ወደ ክርክሩ ውስጥ ተሳታፊ መሆኑም አልተመለከተም። ክርክር ያስነሳው ቤት ግን የአስተዳደሩ /ተጠሪ የሚያስተዳድረው / ነው የተባለ በመሆኑ ተጠሪው በሚያስተዳድረው ቤት ላይ ሁለት ወገኖች ክርክር አንስተው ጉዳዩ በፍርድ ቤት የተያዘ በመሆኑ አመልካች እግድ በቤቱ ላይ እንዲሰጥበት ጠይቀው እግዱን የወረዳ ፍርድ ቤቱ ሰጥቷል።

እግድ የተሰጠው በክርክሩ ውስጥ ተሳታፊ ባልሆነው ተጠሪ በሚያስተዳድረው ቤት ላይ በመሆኑ ተጠሪ ይህ ጉዳይ አይመለከተውም ምንም ጥያቄ የማንሳት መብት የለውም ለማለት የሚቻል አይሆንም። ቁም ነገሩ ግን አንድ በንብረቱ ላይ እኔ ሳላውቀው ትዕዛዝ ተሰጥቶብኛል የሚል ወገን ፍርድ ቤቱ እኔን ሳያሳትፍ ያልተገባ ትዕዛዝ ሰጥቶብኛል በማለት አሁን በዚህ መዝገብ የተሰጠው እግድ አይነት ትዕዛዝ በተሰጠ ጊዜ አቤቱታ የማቅረብ መብት ያለው መሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 158 በግልጽ ተደንግጓል።

አቤቱታውንም ተቀብሎ የማስተናገድ እና የተሰጠው የማገጃ ትዕዛዝ በቀረበው አቤቱታ መሠረት ሊያሻሽል ፣ ሊያነሳ፣ ሊሠርዝ የሚችለውም እግዱን የሰጠው ፍርድ ቤት ሲሆን፣ የቀረበውን አቤቱታ እግዱን የሰጠው ፍርድ ቤት ሳይቀበል ውድቅ ያደረገ እንደሆነ ይግባኝ የሚባልበት ከሚሆን በቀር በክርክር ተሳታፊ ያልሆነ ወገን በስር ፍርድ ቤት በተሰጠ እግድ ትዕዛዝ በቀጥታ ለይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ይግባኝ የሚያቀርብበት እና ትዕዛዙ ላይ ውሳኔ የሚያሰጥበት ስርዓት ግን በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ ውስጥ የተደነገገ አይደለም።

የእግድ ትዕዛዙ ጠቀሜታው ለጊዜው የተሰጠ በመሆኑም ይህ እግድ ሳይነሳ መቅረቱ በአመልካች ላይ የሚያስከትለው ችግር ካለ እግዱን ለሰጠው ፍርድ ቤት አቤቱታ አቅርቦ በስር ፍርድ ቤት ቀርቦ አቤቱታም አቅርቦ የስር ፍርድ ቤቱ በቀረበው አቤቱታ ላይ የሰጠው የተለየ ትዕዛዝ ስለመኖሩ የስር ፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ ግልባጭ አያመለክትም። አመልካችም እግድ የተሰጠው አሳግባብ ነው የሚል አቤቱታውን በስር ፍርድ ቤት አቅርቦ ትዕዛዝ ባላሰጠበት ሁኔታ ለይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት በክርክር ተሳታፊ ባልሆነበት ጉዳይ በቀጥታ ይግባኝ በማቅረብ የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ ማሻሩ ፣ እንዲሁም ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤትም ሥነ ሥርዓታዊ መስመሩን ጠብቆ የቀረበ ይግባኝ መሆን ያለመሆኑን ሳያረጋግጥ እና በስር ፍርድ ቤት ታይቶና ትዕዛዝ የተሰጠበት መሆን ያለመሆኑን ሳይመረምር በመዝገቡ ላይ ከሣሽ ወይም ተከሣሽ ወይም ጣልቃ ገብ ያልሆነ ወገን ይግባኝ ቅሬታ ሲቀርብለት ተቀብሎ የስር ፍርድ ቤትን ትዕዛዝ መሻሩ ፣ እንዲሁም ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የፈፀመውን ስህተት ማረም ሲገባው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎትም የይግባኝና የዞኑ ክፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚው ችሎት

የሰጠውን ውሳኔ ማጽናቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል። በመሆኑም ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ው ሣ ኔ

1. የአሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ በመገኘቱ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
2. የአሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝሰሚ ችሎት በመ/ቁ/ 231128 ታሕሳስ 18 ቀን 2008 ዓ.ም. በዋለው ችሎት የሰጠው ፍርድ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ/ 348/1/ መሠረት ፀንቷል። ::
3. የውሳኔው ትክክል ግልባጭ ለስር ፍርድ ቤቶች ይድረስ መዘገቡ ውሳኔ ስላገኘ ተዘግቷል ወደ መዘገብ ቤት ይመለስ።
ወጪና ኪሳራ ይቻቻሉ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።